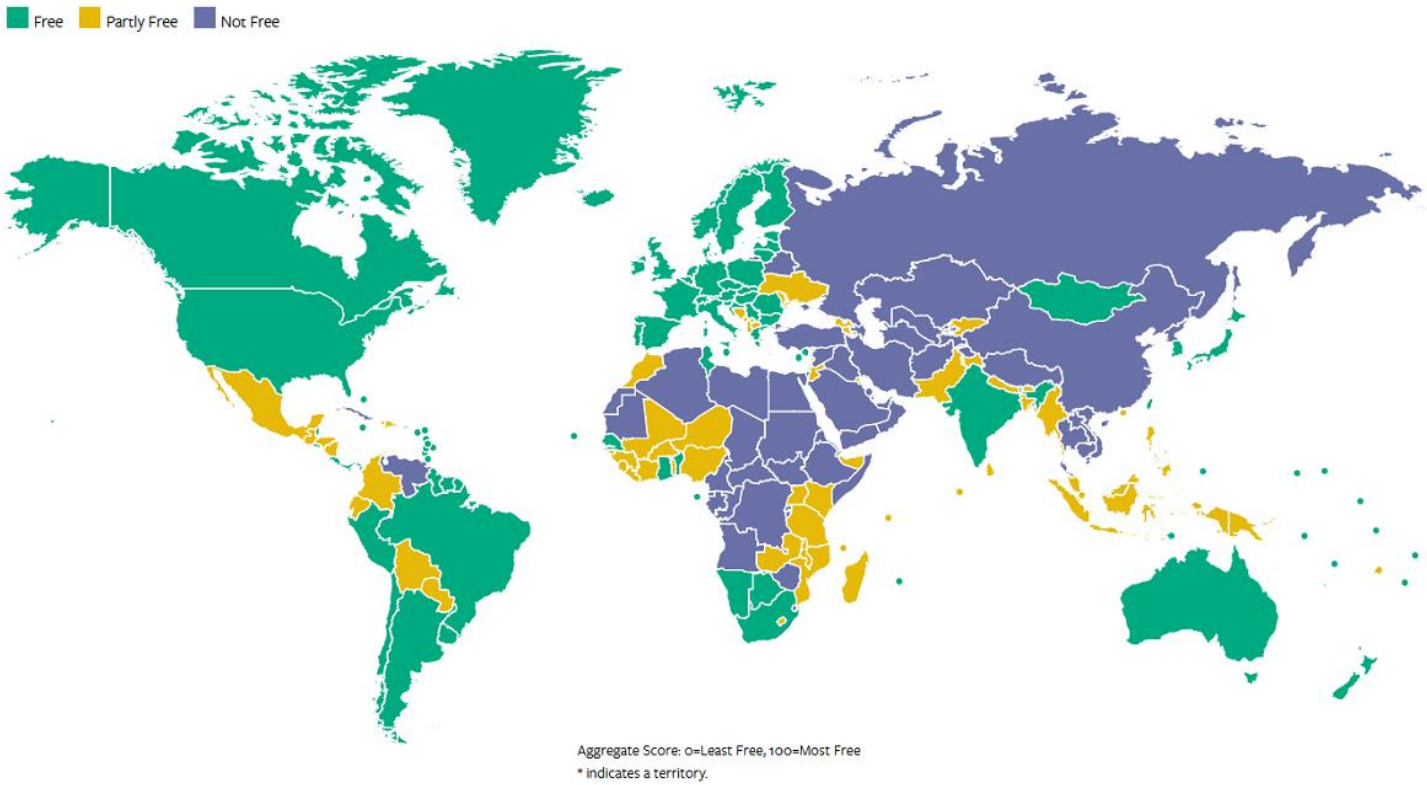
Informaatiovaikuttaminen

ST, vanhempi tutkija Saara Jantunen
Puolustusvoimien tutkimuslaitos
Doktriiniosasto, Yhteiset suorituskyvyt
25.2.2021

Vuosi 2019 oli 14. perättäinen vuosi, jolloin demokratia vähentyi globaalisti. (Freedom House, 2020)

Autoritäärinen nousu

Demokraattiset normit

- vapaat vaalit
- vallan kolmijako ja oikeusvaltioperiaate
- kansalaisyhteiskunta
- ihmisoikeudet

Autoritääriset vastanormit

- moninapainen maailma
- valtion suvereniteetti
- perinteiset arvot ja perinteinen nationalismi

Kiina

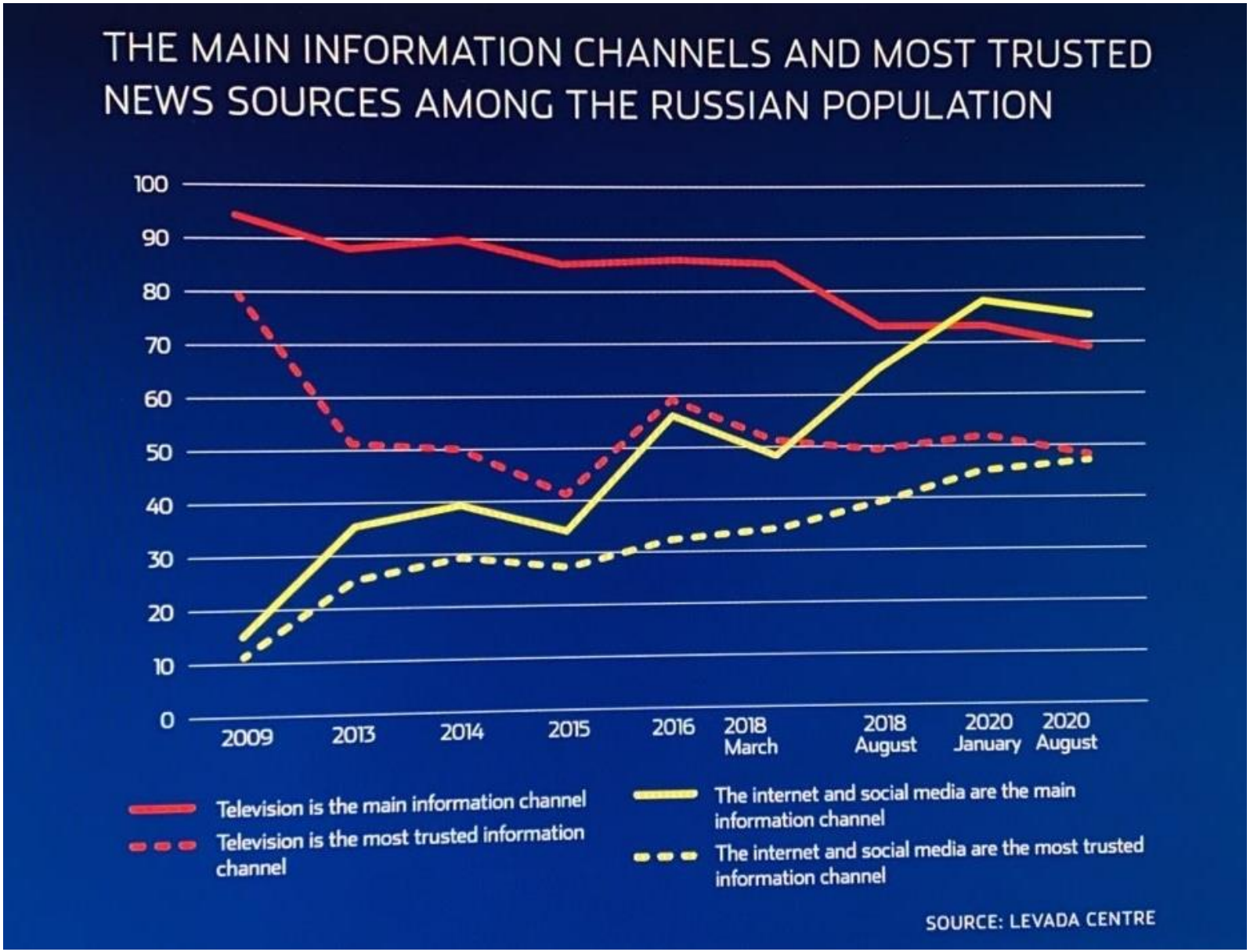
- Kiina korostaa moninapaisen maailman, yhteistyön, kaupankäynnin ja suvereniteetin merkitystä
  - Hylkää ajatuksen kansalaisyhteiskunnasta ja demokratiasta ”länsimaisina” keksintöinä, jotka eivät ole yhteensopivia kiinalaisen perinteen kanssa
- Covid-19 –pandemian aikana Kiinan informaatiovaikuttamisen sävy on muuttunut aggressiivisemmaksi
- Vaikuttamista liittyy myös 5G-teknologian myyntiin

Venäjä

- Venäjän vaikutusoperaatioiden keskiössä on polarisaatio ja ns. perinteiset arvot
  - Maahanmuutto, tasa-arvonvastaisuus (ei vain antifeminismi vaan esim. kotiväkivallan dekriminalisointi), sukupuolivähemmistöt (homopropagandalait), lapsiasiat (perinteisen ydinperheen ihanne)
  - Mediavihamielisyys (autoritäärisyyden ensisignaaleja)
  - Vaalivaikuttaminen: rotusuhteet, poliisiväkivalta, puoluepolarisaatio, vähemmistöt

Kiinan ja Venäjän yhteistyö

- Sensuuri, informaatioteknologia, informaatioturvallisuus
- Kiina avaa verkkoa hallitusti
- Venäjällä painetta kiristää sääntelyä
  - Ei teknistä valvontakykyä, turvautuu pidätyksiin ym. pelotteeseen (esim. Navalnyin tukimielenosoitukset)
  - Tulee aiheuttamaan tyytymättömyyttä

THE MAIN INFORMATION CHANNELS AND MOST TRUSTED NEWS SOURCES AMONG THE RUSSIAN POPULATION
100
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
2009
2013
2014
2015
2016
2018 March
2018 August
2020 January
2020 August
Television is the main information channel
Television is the most trusted information channel
The internet and social media are the main information channel
The internet and social media are the most trusted information channel
SOURCE: LEVADA CENTRE

Liittoumien heikentäminen ja niiden syntymisen estäminen

- Euroopan unionin heikentäminen sekä Naton kehystäminen aggressiiviseksi liittoumaksi ovat edelleen Venäjän informaatiovaikuttamisen keskeisiä operaatiolinjoja.
- Vastaavasti Suomeen kohdistetaan vaikuttamista, jolla vahvistetaan narratiivia Suomen ja Venäjän erityisestä suhteesta ja Suomen puolueettomuudesta.

Tilannekuva ja kriisinsietokyky

- Informaatiopuolustus vaatii selvää tilannekuvaa, vastuunjakoa ja resursointia informaatioympäristön seurantaan ja analyysiin.
- Keskeistä on kehittää sellaista tilannekuvaa ja poliittisia prosesseja, joiden avulla minimoidaan informaatio- ja psykologisen vaikuttamisen negatiivisia vaikutuksia.
- Ne asiat, joihin vaikuttamista kohdistuu, ovat pääosin hyvin tiedossa, joten niiden huomioiminen päätöksenteossa ja viranomaistoiminnassa on tahtotilakysymys.

Suojautuminen

- Mediataidot
- Tunnetaitojen vahvistaminen tukee henkistä kriisinkestävyyttä ja informaatiovaikuttamiselta suojautumista.
- Yhtä keskeistä on vastata kansalaisten tunnetarpeisiin ja pyrkiä ehkäisemään syrjäytymisen ja osattomuuden kokemuksia, sillä ne ovat riskejä myös informaatiovaikuttamisen osalta.
- Yhteiskuntaa ei siis ole mahdollista suojata vain medialukutaitoa painottamalla.